

Figura

ŚW. JANA NEPOMUCENA

z 1 poł. XIX w.

w Obrazowie

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA (przed konserwacją)

- Charakterystyka obiektu
- Stan zachowania obiektu, przyczyny zniszczeń
- Wnioski i założenia konserwatorskie
- Proponowane postępowanie konserwatorskie
- Program prac konserwatorskich
- Kosztorys ryczałtowy
- Dokumentacja fotograficzna

Akceptuje

Z up. Świętokrzyskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków w Kielcach
mgr Leszek Polanowski
Kierownik Delegatury w Sandomierzu

Opracował:

mgr Piotr Zawadzki
konserwator dzieł sztuki
kwiecień 2023 r.

mgr Piotr Zawadzki
Artysta Plastyczny
Konservator Dzieł Sztuki
27-600 Sandomierz ul. Katedralna 11
tel. 015 812 24 34 tel. kom. 0508 010 218

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTU

Obiektem jest Figura Świętego Jana Nepomucena pochodząca z pierwszej połowy XIX wieku, w stylu późno barokowym. Figura została wykonana z piaskowca o średniej gradacji i ugrowym odcieniu. Powierzchnia kamienia pokryta została trzema warstwami farb, pochodzących z różnych okresów historycznych. Najstarsza warstwa farb to farba olejna, co wskazuje, iż nie jest to farba autorska, prawdopodobnie jest warstwą wykonaną w późniejszym okresie niż rzeźba. Nasuwa to przypuszczenie, że postać w założeniu autora nie posiadała oryginalnej polichromii. Postać odziana jest w szaty biskupie, jednak nie posiada żadnych atrybutów, ponieważ zostały one utracone wraz z fragmentami dłoni, w związku z czym nie ma 100 % pewności, że figura przedstawia św Jana Nepomucena, bo może to być inny święty, który był biskupem, tym bardziej, że Świętego Jana Nepomucena zazwyczaj stawiano w okolicach wody, natomiast w pobliżu nie ma żadnego strumyka, ani nawet stawu.

STAN ZACHOWANIA OBIEKTU, PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Porowata struktura kamienia powodowała namakanie i utrzymywanie się wilgoci w warstwach wewnętrznych poprzez bezpośredni kontakt z wodami opadowymi w postaci deszczu, ale także odbitymi w formie zachlapań od powierzchni poziomych i ukośnych. Duży wpływ miały zanieczyszczenia powietrza - głównie związki siarki, które wchodząc w reakcję z zawartym w kamieniu wapniem wpłynęły na stopniowe osłabienie jego struktury wewnętrznej.

Miało to wpływ na powstanie na powierzchni kamienia szkodliwej dla niego ciemnej patyny atmosferycznej.

Inną przyczyną zniszczeń była świadoma działalność ludzka. Powierzchnie kamienne zostały pomalowane farbami olejnymi, które uszczelniają powierzchnię. Wilgoć przedostawała się do wnętrza struktury kamienia poprzez partie odsłonięte, ale zwarta struktura farb znacznie ogranicza wydostawanie się jej na zewnątrz tzn. uniemożliwia wysychanie struktury, przez co pozostają one wilgotne w znacznie dłuższym cyklu niż inne powierzchnie w dolnych partiach obiektu, z których farba odpadła.

Figura stoi na profilowanym cokole z jasnego piaskowca, którego brzegi posiadają dość duże ubytki mechaniczne. Sama Figura wykonana została ze średnioziarnistego piaskowca i jest pokryta trzema warstwami farb. Najstarsza warstwa zachowała się

częściowo i jest to warstwa farb olejnych, co sugeruje, że jest to warstwa wtórna. Kolejna warstwa, późniejsza jest monochromatyczna, a jej skład jest trudny do ustalenia. Najnowsza warstwa została wykonana przy pomocy farb olejnych.

Figura nie posiada większych ubytków mechanicznych, z wyjątkiem utraconych dłoni wraz z atrybutami.

Figura nie znajduje się na środku górnej powierzchni cokołu, ale jest przesunięta i dość wyraźnie odchylona od pionu, co może być wynikiem mechanicznego uszkodzenia części podstawy, ponieważ część jej jest uzupełniona zaprawą cementową.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Zakłada się przeprowadzenie pełnej restauracji obiektu z przywróceniem jego pierwotnego wyglądu, pozostawiając jednak cechy świadczące o jego wieku i zabytkowym charakterze, w postaci naturalnych destrukcji erozyjnych kamienia, patyny krzemowej i drobnych ubytków nie mających wpływu na pierwotny kształt obiektu.

Nie zakłada się rekonstrukcji zniszczonych atrybutów, a jedynie rekonstrukcję utraconych fragmentów dłoni

PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

Powierzchnię kamienia należy odczyścić ze wszystkich wtórnych nawarstwień, powierzchnie pokryte warstwą farb należy odczyścić metodami chemicznymi i w razie konieczności mechanicznymi, ponieważ po kilkudziesięciu latach od położenia ich struktura uległa procesowi sieciowania, co czyni z nich warstwę trudno rozpuszczalną. Po odczyszczeniu należy wzmocnić strukturę wewnętrzną kamienia i zabezpieczyć przed wnikaniem w jej głąb wód opadowych poddając go zabiegowi impregnacji hydrofobowej. Należy usunąć wszystkie cementowe plomby, po czym największe (głównie mechaniczne) ubytki partii cokołu i dłoni należy uzupełnić stosując tzw. sztuczny kamień – zaprawę do uzupełniania ubytków o kolorystyce i gradacji ziarna wypełniacza, identycznej z materiałem oryginalnym, produkcji jednej z renomowanych firm wytwarzających materiały konserwatorskie.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Mechaniczne usunięcie warstwy farb i zaprawy cementowej z powierzchni kamienia
2. Chemiczne odczyszczenie powierzchni kamienia
3. Umycie powierzchni kamienia wodą pod ciśnieniem przy użyciu agregatu wysokociśnieniowego
4. Usunięcie patyny atmosferycznej z powierzchni kamienia przy pomocy preparatu Alkutex Fassadenpaste prod. Remmers
5. Doczyszczenie powierzchni kamienia metodą piaskowania na sucho z użyciem wysoko frakcyjnego ścierniwa krzemowego (metoda opcjonalna)
6. Odsolenie strukturalne metodą migracji soli do rozszerzonego środowiska
7. Korekta postawy figury – przywrócenie do pionu
8. Impregnacja strukturalna elementów kamiennych przy pomocy impregnatu metylosilikonowego KSE 300 prod. Remmers
9. Uzupełnienie wytypowanych ubytków kamienia sztucznym kamieniem Restaurenmurtel prod. Remmers
10. Scalenie kolorystyczne partii kamiennych przy pomocy farby laserunkowej LA Historic prod. Remmers
11. Wykonanie dokumentacji merytorycznej i fotograficznej

mgr Piotr Zawadzki
Artysta Restauratorski
Konserwator Dzieł Sztuki
97-000 Sandomierz, ul. Krakowska 11
tel. 015 832 21 34 tel. kom. 0506 641 248

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 1

Kamienna Figura Św. Jana Nepomucena w Obrazowie

Stan przed konserwacją – widok całości figury z cokołem – widoczne uszkodzenia gzymsu podstawy

Kwiecień 2023 r.

wyk. Piotr Zawadzki

Fot. 2

Kamienna Figura Św. Jana Nepomucena w Obrazowie

Stan przed konserwacją – figura od tyłu, widoczne odchylenie od pionu

Kwiecień 2023 r.

wyk. Piotr Zawadzki

Fot.3
Kamienna Figura Św. Jana Nepomucena w Obrazowie
Stan przed konserwacją – głowa postaci
Kwiecień 2023 r.

wyk. Piotr Zawadzki

Fot. 4
Kamienna Figura Św. Jana Nepomucena w Obrazowie
Stan przed konserwacją – odsłonięta powierzchnia kamienia i warstwy farb
Kwiecień 2023 r. wyk. Piotr Zawadzki

Fot. 5
Kamienna Figura Św. Jana Nepomucena w Obrazowie
Stan przed konserwacją – utracone dłonie z atrybutami świętego
Kwiecień 2023 r. wyk. Piotr Zawadzki

ŚWIĘTOKRZYSKI
WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR
ZABYTKÓW

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW W KIELCACH
DELEGATURA W SANDOMIERZU
ul. Słowackiego 17, 27-600 Sandomierz
tel./fax: (+48) 15 832 30 00
e-mail: sandomierz@wuoz.kielce.pl
www.wuoz.kielce.pl

DS.R.5144.16.2023

Sandomierz 06.04.2023 r.

Gmina Obrazów

27-641 Obrazów

Kierownik Delegatury w Sandomierzu Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach opiniuje pozytywnie przedłożoną do uzgodnienia dokumentację konserwatorską „Figura Św. Jana Nepomucena z 1 poł. XIX w. w Obrazowie” opracowaną przez konserwatora dzieł sztuki, Pana Piotra Zawadzkiego.

Otrzymują:

- Adresat
- a/a

Z up. Świętokrzyskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków w Kielcach

mgr Leszek Polanowski
Kierownik Delegatury w Sandomierzu